TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

Dnro 9572/93/23

3.10.2023

Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Hallintovaliokunta torstai 7.9.2023 / U 69/2022 vp / Asiantuntijalausunto

Tietosuojavaltuutetun lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle U 69/2022 vp

Eduskunnan suuri valiokunta on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä, joka koskee Euroopan komission ehdotusta (COM(2022) 209 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä. Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Komission ehdotuksessa tavoitteena on muodostaa selkeä ja sitova oikeudellinen kehys, jonka avulla voidaan torjua ja ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa. Tavoitteeseen pyritään 1) kohdistamalla asiaankuuluville tietoyhteiskunnan palveluntarjoajille velvoitteita mahdollisen jo tiedossa olevan tai uuden lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivaltaa todistavan kuvamateriaalin tai ns. groomingin tunnistamiseksi ja sen poistamiseksi alustoilta, sekä 2) perustamalla uusi riippumaton lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan EU-torjuntakeskus.

Esityksen vaikutuksesta yksityisyyden ja henkilötietojen suojaan

Lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan tehokas torjunta on äärimmäisen tärkeä ja kannatettava tavoite. Euroopan tietosuojaneuvosto ja Euroopan tietosuojavaltuutettu julkaisivat 28.7.2022 yhteisen lausunnon (4/2022), jossa lausunnonantajat korostivat, että tämä ehdotus nostaa kuitenkin vakavaa huolta siitä, ovatko suunniteltu puuttuminen ja perusoikeuksien suojelun rajoitukset oikeasuhtaisia yksityisyyden ja henkilötietojen suojan kannalta, ja katsoivat, että ehdotuksen keskeiset osatekijät eivät ole selkeitä. Erityisesti ehdotetut toimenpiteet, jotka koskevat lasten houkuttelua seksuaalisiin tarkoituksiin (ns. grooming), jättävät ehdotuksessa avoimeksi liian paljon mahdollisuuksia väärintulkinnalle ja -käytölle.

Tietosuojavaltuutettu yhtyy Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteiseen näkemykseen ja lausuntoon kokonaisuudessaan.

Säilytys- ja viestintäpalveluihin kohdistettavaksi ehdotetut toimenpiteet ylittävät, erityisesti huomioiden käytettäviin teknologioihin erottamattomasti liittyvän yksityisyyden loukkaamisen, todennäköisyyksiin perustuvan luonteen sekä virhetasojen vuoksi, sen, mikä on Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti ehdottoman välttämätöntä ja oikeasuhtaista perusoikeuksia rajoitettaessa. Kun

lainsäätäjä sallii erityisen vakavat puuttumiset perusoikeuksiin, on sen taattava oikeusvarmuus siitä, milloin ja missä puuttumiset sallitaan.

Ehdotuksessa annettaisiin muun muassa yksityisille toimijoille merkittävää harkintavaltaa kohdistaa omaan riskiarvioonsa perustuen laajoja valvontatoimenpiteitä palvelujensa käyttäjien kaikkeen kuva-, ääni- ja tekstimuotoiseen aineistoon, kattaen myös mahdollisesti salatun materiaalin.

Ehdotus tuntuisikin tältä osin nojaavan teknologisiin ratkaisuihin, joiden toiminnasta ei vielä ole saatavilla kattavia arvioita. Tämä koskee erityisesti ääni- ja tekstiviestien automaattiseen analysointiin tarkoitettuja heuristisia ja tekoälyratkaisuja. Soveltuvien teknologien jatkokehittymisestä näyttäisi myös löytyvän ristiriitaisia arvioita[1]. Ottaen huomioon sääntelyn kohteena olevan sähköisen viestinnän valtavan massan, säädösehdotuksen yhteydessä esitetyt karkeat arviot[2] nykyisten analysointiteknologioiden virherajoista ovat täysin riittämättömiä. Ehdotuksessa tulisi selventää sen ja yleisen tietosuoja-asetuksen automaattista päätöksentekoa sääntelevän 22 artiklan, sekä EU tekoälyasetuksen, välisiä suhteita ja edellyttää esitettyä vahvempaa viranomaisohjausta käytettävien valvontateknologioiden valinnassa ja käytössä.

Esitetyillä toimenpiteillä on todennäköisesti merkittävää vaikutusta perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa tunnustettujen oikeuksien ydinsisältöön ja seksuaalisiin tarkoituksiin tapahtuvaan lasten houkutteluun liittyvät säännökset nykymuodossaan tulisikin poistaa ehdotuksesta kokonaan. Ehdotuksessa olisi myös todettava selkeästi, että mitään ehdotetussa asetuksessa ei pitäisi tulkita siten, että sillä kiellettäisiin tai heikennettäisiin salausmenetelmien käyttöä.

Ehdotuksen sisältämien valvontaa ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen ei pitäisi esityksen mukaan katsoa vaikuttavan tietosuojaviranomaisten tietosuojalainsäädännön mukaisiin valtuuksiin ja toimivaltaan. Ehdotuksessa esitettyjen EU-torjuntakeskuksen, kansallisten koordinoivien viranomaisten verkoston, tietosuojaviranomaisten ja Europolin välisiä tehtäviä ja toimivaltuuksia tulisi kuitenkin kokonaisuudessaan selkeyttää ja esittää järjestely erimielisyyksien käsittelyä ja ratkaisua varten.

Tietosuojavaltuutettu

Talus Anu 912076110

Digitaalinen allekirjoittaja: Talus Anu
912076110
Päiväys: 2023.10.02 18:38:52 +03'00'

IT-erityisasiantuntija

Karppinen Lauri
912671055

[1] Joint statement of scientists and researchers on EU's proposed Child Sexual Abuse Regulation: 4 July 2023

[2] Commission staff working document, Impact Assessment Report Accompanying the CSAM Proposal, liite 8